

יום חמישי, י"א בכסלו התשפ"ה
12 בדצמבר 2024

נאום מפקד זרוע היבשה היוצא, אלוף תמיר ידעי

ראש המטה הכללי, רב-אלוף הרצי הלוי

חבריי למטה הכללי

מפקדים ומטה זרוע היבשה

חבריי שותפיי לדרך

משפחת לוטן

משפחתי

מכובדיי כולם

אני עומד מולכם ברגעים האחרונים של שליחותי כמפקד זרוע היבשה בתקווה ובאמונה שעשיתי כל שביכולתי כדי לשאת בהצלחה באחריות שהוטלה עליי, וכדי למלא את חלקי בשמירה על המדינה הזו, שדורות של יהודים חלמו עליה, ושאלפים רבים שילמו בחייהם כדי להבטיח את קיומה.

השנה האחרונה הייתה מהמטלטלות והקשות שידעה החברה הישראלית. שנה שהחלה בכישלון הנורא ב-7 באוקטובר, הכישלון הקשה והחמור ביותר שידעו צה"ל והחברה הישראלית. מנקודת השפל העמוקה היא הצלחנו לגייס תעצומות וכוחות, למצוא את אחדות השורות שנדמה היה שכבר אבדה לנו, ולרשום שורה של הישגים מרשימים. הצחנו לדחוק את הסכנות מסף דלתנו, ושילמנו מחירים כבדים, כחברה וכפרטים.

למרות ההישגים, ואולי ביתר- שאת על רקע ההישגים, עולות שאלות קשות על מוכנות המערכות שאמורות היו לחצוץ בין פראי האדם צמאי הדם ששלטו ברצועת עזה לבין הילדים שנמו במיטותיהם בניר עוז, בשדרות, ובבארי, בין הרוצחים מעזה לבין צעירים וצעירות שהתכנסו לחגוג את החיים במסיבת הנובה. נכשלנו לחצוץ בין מפעל החיים שלנו, למפעל המוות שלהם. לא עמדנו במשימתנו הראשונה, הגנה על מדינת ישראל ואזרחיה. כמפקד שפעל כל חייו להבטיח זאת, אני מרכין ראש, מביע צער ושולח מכאן חיבוק למשפחות השכולות ומאחל להחלמתם של הפצועים.

100 מאחינו, שנחטפו משגרת חייהם, עדיין במנהרות חמאס. המשימה שלנו כצבא וכעם לא תסתיים עד אשר ישובו לחיק משפחותיהם, ועד אשר המתים שבהם יובאו לקבר ישראל.

מעטים הם הרגעים בהם ניצבת אומה אל מול המראה ונדרשת להישיר מבט עמוק אל תוך נפשה הפצועה. נדרשת לחשוף באומץ לב את היסודות שהתערערו, לבחון את הגורמים שהשתבשו וגרמו לעצימת עיניים, להתעלמות מהסכנה. עכשיו הוא רגע שכזה.

התחקירים עוד יושלמו והלקחים המפורטים יילמדו. אך את השיעור העיקרי אפשר ונכון ללמוד כבר כעת, ולפעול באומץ ובנחישות על מנת ליישמו. בנאום ההספד המפורסם של משה דיין לרועי רוטברג שנפל בנחל עוז באביב 1956, שאל דיין: "איך עצמנו עינינו מלהסתכל נכוחה בגורלנו, מלראות את ייעוד דורנו במלוא אכזריותו?" והוא המשיך:

"זו גזרת דורנו. זו ברירת חיינו, להיות נכונים וחמושים, חזקים ונוקשים או כי תישמט מאגרופנו החרב וייכרתו חיינו.

אותה שבת שחורה הבהירה לנו עד כמה נכונים דבריו של דיין גם היום. קיומנו ממשיך להיות מאותגר על ידי איובים נחושים.

"השקט של הבוקר האביב סנוורו, ולא ראה את האורבים לנפשו על קו התלם" כתב דיין על רועי. גם אנחנו לקינו בסנוורים. חשבנו על עצמנו כעל מעצמה אזורית, תפסנו את קיומנו כיציב, ואת כוחנו כמרתיע.

כעת אנו מבינים עד כמה תלוי קיומנו לא רק בכוח מרתיע, אלא בצבא חזק ומוכן. כוח חיץ שמגן על האזרחים כשצריך, או טוב יותר, מסיר את האיומים טרם התממשותם. כלוחם וכמפקד בזרוע היבשה בשלושים וחמש השנים האחרונות, וכמי שעמד בראשה בשלוש השנים האחרונות, אני סבור שהמלחמה הזו, שבה ולימדה אותנו עד כמה נחוץ למדינת ישראל צבא יבשה גדול, חזק, איכותי ומוכן. למדנו שהעיקרון לפיו את המלחמה יש להעביר לשטח האויב במתקפה יבשתית מהירה ומוחצת, אינו עיקרון מיושן שאבד עליו הקלח.

להיפך, התברר שככל שנמנענו מליישם את העקרון הזה לאורך השנים, פיתחו חורשי רעתנו גישה ויכולת מעשית לפיה יעבירו הם את המלחמה לשטחנו. כדי שלא נרתע גם בעתיד מלתמרן לשטח האויב ולהסיר את האיום הצבאי המתהווה נגדנו, לא די בהבטחות של "לא עוד". מדיניות נחושה למניעת הישנות האיומים תלויה ביכולת צבאית מעשית ואמיתית לתמרן לשטח האויב, לאתר ולהשמיד את האיומים במהירות ויעילות, ובמיעוט נפגעים, אסטרטגיה לאומית פרואקטיבית, כזו שלא נשענת רק על גדר שסופה להיכשל, תלויה בראש ובראשונה בכושר צבאי יבשתי מעולה.

אסור שהישגי החודשים האחרונים והתפתחויות הימים האחרונים יטעו אותנו. מדינת ישראל תמשיך להתמודד בעתיד הנראה לעין עם איומים חמורים, רחוקים וקרובים. במלחמה הזו הוכיח שילוב הכוחות יבשה-אוויר ומודיעין את עוצמתו ויעילותו. אך ככל שחולף הזמן, כך גם קרבה העת של התמודדות ישראלית ישירה ומקיפה יותר עם איראן ושלוחיה הרחוקים יותר באזור. עלינו לבנות את כוחות היבשה כדי שיעמדו במשימותיהם תוך הפחתת התלות שנוצרה עם השנים בסיוע אווירי ומודיעיני. השלם האסטרטגי הישראלי צריך לאפשר לצה"ל זרוע ארוכה ואפקטיבית על מנת לקדם איומים ממעגלים רחוקים. חובתנו לביטחון הלאומי היא לספק את הכושר הזה.

ככל שמדינת ישראל היא מדינה עשירה ומתקדמת, וצה"ל מודרני וחזק, לעולם לא יספיקו לנו המשאבים החומריים למלא את כל מה שחסר. עוצמתנו האמיתית נובעת, ונבעה תמיד, ממקום אחר. העם, האנשים, הלכידות, הערכים, תחושת הצדק והמלחמה על הבית, ומעל הכל איכות המפקדים. כמו בימי המייסדים, גם במלחמה הזו ובאלה שעוד תבואנה, כושר ההגנה והמחץ יעמוד על איכות הלוחמים והמפקדים, על נחישותם ויוזמתם. שוב גילינו במלחמה, ובפרט במהלך אותה שבת, כי אלה המ"מ, המ"פ המג"ד, המח"ט ומפקד האוגדה, שקובעים את תוצאות הקרב ואת מחיריו. לא תמיד הצלחנו לשדר את המסר הברור והחד כי לוחמי ומפקדי המערכים הקרביים הם השכבה הראשונה בחשיבותה. חובתנו היא להפנות את האיכויות הגבוהות ביותר של הנוער הישראלי לתפקידי לחימה ופיקוד ולוודא שהטובים ביותר נשארים בשירות ומתקדמים במעלה התפקידים.

שדרת פיקוד יבשתית איכותית, כמו זו שפגשנו במלחמה, היא תנאי ליבשה איכותית והיא הערובה הטובה ביותר לביטחון הלאומי שלנו, שנים רבות קדימה.

בעיני, השנה האחרונה הכריעה סופית גם את הדיונים על נחיצותו של צבא העם. צבא עם אינו פריבילגיה, אלא הוא צורך חיוני עליו מבוססת הסולידריות החברתית, ועליו נשענת העוצמה הצבאית. וצבא העם חייב להיות המקום של כל העם.

המלחמה דורשת מאמץ עליון של העם, אמר דוד בן גוריון, והעם כולו נדרש לשאת בנטל, נדרש לחלוק במאמץ, נדרש להיות שותף למחיר הדמים. אין ביטחון בלי חברה חזקה, אין חברה חזקה ללא סולידריות ואין סולידריות ללא השתתפות של כולם בנטל הניצחון, במחיר המלחמה. נוכחנו לדעת כמה עוצמה טמונה בעם הזה כאשר הוא ניצב מאוחד אל מול הסכנה. החברה שאויבנו דימו לחלשה כקורי עכביש, עמדה איתן וסיפקה לנו כצבא בסיס מוצק, ממנו שאבנו את הכוח לקום מהכישלון ולהחזיר מלחמה שערה. וצבא העם הוא בראש ובראשונה צבא המילואים.

האלוף ישראל טל אמר כי המילואים הם היצירה הקולקטיבית החשובה ביותר של העם היהודי בעת החדשה. המלחמה הזו הוכיחה עד כמה עצום ערכו של מערך זה בשעת חירום, עד כמה הייתה קלה לעיתים מחשבתנו בצמצומו ובדחיקתו מליבת העשייה המבצעית. אין חברה מערבית שמסוגלת לגייס שלוש מאות אלף אנשי מילואים בתוך 48 שעות, אין בשום מדינה בעולם אזרחים שמתנדבים לעזוב את חייהם, משפחתם ומקום עבודתם, להתייצב לדגל ולהיות מוכנים לסכן את חייהם בשירות העם והאומה. עכשיו הכדור בידיים שלנו. אנחנו נדרש לבנות מודל מילואים חדש וטוב יותר, המתאים לאתגרי הביטחון שלפתיחנו. אבל חשוב מכך, נדרש להוקיר את המשרתים, ששמו את טובת כולנו לפני טובתם, לתגמל אותם ולקבע את זכויותיהם בחקיקה. זוהי חובתה המוסרית של החברה הישראלית למשרתיה.

ולא ניתן לדבר צבא העם בלי להתייחס לדור הזה, דור הניצחון. כמה גבורה, נחישות ואומץ טמונים בדור הצעיר שגדל כאן. דור של לוחמים צעירים שלא היססו גם ברגעים הקשים ביותר וחתרו לפגוש את הסכנה, גם במחיר חייהם. דור של אריות, שנלחם מלחמה קשה במשך חודשים ארוכים ומגלה כושר עמידה מופלא. דור שברגעי האמת הוכיח שהוא לא נופל, מהדורות של 48, 67 ו-73 ונותן לנו תקווה שיש לנו על מי לסמוך, יש על מי להשעין את עתידנו.

אולם המחיר, המחיר הכבד, 816 לוחמים ולוחמות שנפלו, ועוד 5,475 פצועים בגוף ובנפש יישאו את כאבה לשארית חייהם. המחיר ששילם ומשלם דור זה צורב בגוף ובנשמה. לא נותר לי אלא להצדיע להם בדמעה מהולה בגאווה עצומה. אנו חייבים לדור הזה את קיומנו. אנחנו חייבים להשאיר להם אחרינו מציאות טובה יותר, צבא וחברה חזקים יותר.

מחר אתחיל פרק חדש ויחד עם זאת, לאן שלא אלך יישארו פקודיי ומפקדיי שלא שבו משדה הקרב, ואלא ששבו משדה הקרב מצולקים בגופם ובנפשם, בני לוויה קבועים בתרמיל המסע של חי. שקטים ודוממים, אבל באותה עת חיים ונושמים, זעקת כאבם ונשימתם האחרונה תשכון במצפוני לעד.

נדב,

מזה תקופה שאתה מתכוון לתפקיד במסירות וברצינות ראויים להערכה. אין לי ספק בכישורך, ביכולת המקצועית, בנסיון המבצעי, ובאישיותך כאדם וכמפקד. אני יודע כי במהלך השבועות האחרונים נחשפת לעוצמות הקיימות בזרוע, ומאמין כי היה בה בתקופה האחרונה ולו מעט כדי לעמוד על חשיבותה ומרכזיותה של הזרוע בעיצוב התפיסות, בבניין כוחם של כוחות היבשה ובשימור אורך הנשימה במלחמה.

זכור את העבר, נתח את ההווה ושאף לעתיד. שנה את מה שצריך לשנות ושמר את הנדרש. מאחל לך שתוביל בתבונה ובהצלחה את הזרוע אל מול האתגרים הרבים והמציאות המורכבת בה אנחנו נמצאים, וביחד תעמדו במשימה החשובה המונחת לפניכם.

לך חגית, ולילדים אורי, אדם, רוני ויאיר.

קחו נשימה עמוקה, גלו הבנה, שמחו בהצלחות, חבקו ברגעים מורכבים ובעיקר – היו גאים על הזכות וההזדמנות לקחת חלק בעשייה כה משמעותית.

ברוכים הבאים לזרוע היבשה.

בשירו, כתב יהודה עמיחי כך :

"מרחוק כל דבר נראה נס

אבל מקרוב גם נס לא נראה כך

אפילו מי שעבר בים סוף בבקיעת הים

ראה רק את הגב המזיע

של ההולך לפניו

ואת נוע ירכיו הגדולות"

אין מדובר בנס,

אלא בדרך ארוכה לה שותפים רבים. רובם ראה ורואה גב מזיע של ההולכים לפניו כל יום עבורם כקריעת סוף. ולכולם אני חייב תודה עמוקה. ראשית ברצוני להודות לך הרמטכ"ל. השנה האחרונה זימנה לצה"ל ולך אתגרים רבים מורכבים ומסובכים שמעטים יודעים לתאר ופחות מכך אלה היכולים להם. יש לי הערכה עצומה על הדרך וההישגים. שנים שאנחנו צועדים זה ליד זה במעלה השירות, בדרכי המיוחדת המשלבת ניסיון מבצעי רב, הבנה עמוקה, חכמה וצניעות, אתגרת, דרשת, התווכחת, אך בעיקר אפשרת לי מרחב פעולה רב ועצמאות בקבלת ההחלטות. זכיתי לאמון מלא ולגיבוי הנדרש ועל כך תודה גדולה.

לעמיתי במטה הכללי, תודה על שאתגרתם, הקשיתם, הטלתם ספק והוספתם דעת. תודה על כך ששמתם את המשימה במרכז, ראיתם את כוחה של שותפות על פני סמכות וסייעתם לבנות גשרים מעל חומות. אני סבור שהצלחנו להשלים האחד את השני ולהביא עבור צה"ל תוצר שלם וטוב יותר.

למישל, זיני, סער ומוטי, לשני הרמ"טים, אבירם ורמי, לקציני החילות ולמטה הזרוע הנוכחי והקודם, תודה על שהייתם שם על-מנת לסייע לי להגשים את מבוקשי. יש לכם חלק משמעותי מאוד בהישגי הזרוע ובמקום בו היא נמצאת היום. הייתם שגרירים נאמנים לדרכי וראיתי בכם שותפים הכרחיים להצלחה.

אנשי הזרוע,

בניין הכוח הוא מלאכה מורכבת מרובת תהליכים ופרטים, רחוקה מאור הזרקורים והילת הקרב, ולא פעם אינה זוכה להערכה ראויה. כמי שמכיר את פועלכם יש לי הערכה עצומה לדרך ולהישגים. עליכם נכתב במסכת שבת "הנעלבים ואינם עולבים, שומעים חרפתם ואינם משיבים, עושים אהבה ושמחים בייסורים עליהם, ואוהביו כצאת השמש בגבורתו". המשיכו להפיץ אור ולבנות יכולות במקצועיות, בשקט ובצנעה.

למפקדי ולוחמי היבשה בסדיר ובמילואים – אתם טובי בניה של הארץ הזו. הייתם עבורי מקור עוצמה והשראה, מעיין נובע של אמונה ותקווה. כשאני רואה אתכם אני יודע שלא חלפו מהעולם ערכי הנאמנות ואהבת הארץ. אתכם ובזכותכם יכולנו לכל המשימות והאתגרים אשר הוצבו בפנינו.

תודה מיוחדת אני חייב לצוות הלשכה שלי. למזי, אור, ספיר, מור ועדן. לפקידות והנהגים. בלעדיכם, מלאכת הפיקוד הייתה בלתי אפשרית. הייתם עבורי משענת יציבה, ידעתם להכיל, לשמוע, לייעץ, לתמוך ובעיקר לפנות אותי לעסוק בדברים החשובים.

לבסוף, לחבריי, ולמשפחתי המורחבת, אלה שהולכים איתי דרך ארוכה – תודה שהייתם שם תמיד. ולך יפעת, אשתי היקרה ואם ילדיי אגם, איתמר ואורי. לכם אני חייב תודה מיוחדת. מילים לא יוכלו לתאר את האהבה שלי אליכם, את התחושה שבהיעדרכם, ואת ההערכה העצומה על השותפות והתמיכה, ועל כך שנשאת בעול גידול הילדים לבדך, בלעדייך, לא הייתי יכול לשליחות שלקחתי על עצמי. כל מה ששלי, שלך הוא. אוהב אותך מאוד.

לסיום, אני רוצה להודות על המסע המופלא הזה בו הייתה לי הזכות לפקד, להוביל, לחנך, ולהניח אבנים בבנייה של הארץ הזו, על נוף האדם, ועל האדם שבנופיה.

מכובדיי,

לא בכל הדרכים שרציתי ללכת הלכתי, בדרכים שהלכתי טעיתי לא פעם אחת. חשוב לי שתדעו כי את שעשיתי, ביצעתי בחרדת קודש, מתוך אמונה בצדקת הדרך, בהשתדלות גדולה ומתוך רצון להיטיב ולעמוד במשימה, אם בדרך חלילה פגעתי במישהו מכם אז זו העת לבקש סליחה.

תם ולא נשלם בוודאי לא מושלם,

אוהב את כולכם,

בהצלחה בדרך למחר